

Gymnasieelevers inställning till ämnet Idrott och hälsa

– kan den påverkas av skolans lokala
förutsättningar?

Desirée Kemppainen och Frida Johansson

GYMNASTIK- OCH IDROTTSHÖGSKOLAN
Examensarbete VT:2006
Utbildningsprogram: 2003-2006
Handledare: Björn Sandahl

Sammanfattning

Syfte och frågeställningar

Syftet med undersökningen är att se om det finns ett samband mellan gymnasieelevers inställning till ämnet idrott och hälsa och skolans lokala förutsättningar för att bedriva idrottsundervisningen. För att uppfylla syftet använder vi följande frågeställningar:

- Vad har gymnasieelever för inställning till ämnet idrott och hälsa?
- Vad har skolan för lokala förutsättningar för att bedriva idrottsundervisning?
- Påverkar de lokala förutsättningarna elevernas inställning?

Metod

Vi har använt oss av två metoder, enkäter och halvstrukturerade intervjuer. Enkäterna, 102 stycken sammanlagt, genomfördes med gymnasieelever på en skola i Mariehamn och en skola i Stockholm. Intervjuerna, 4 stycken, genomfördes med lärare verksamma vid dessa två skolor. Valet av skolor föll på dessa två, för att vi genomfört vår vfu (verksamhetsförlagd utbildning) där och hade upplevelser om att de var olika.

Resultat

Enkätstudien visade att elevernas inställning till ämnet idrott och hälsa är positiv på de båda skolorna. Om man ser till intervjuerna så svarade samtliga lärare att skolan har goda lokala förutsättningar.

Vi har funnit samband mellan elevernas inställning och de lokala förutsättningarna. Goda lokala förutsättningar skapar en positiv inställning hos eleverna. Det fanns ytterligare två samband, det ena mellan skolledningens engagemang i ämnet och ämnets status hos eleverna och det andra mellan elevernas påverkan och inställningen till ämnet.

Slutsats

En slutsats vi kan dra utifrån vårt resultat är att det finns samband mellan elevers inställning och de lokala förutsättningarna. Det vi kan utläsa är att goda lokala förutsättningar verkar skapa en positiv inställning hos eleverna. Vårt resultat kan dock inte generaliseras.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 Inledning.....	1
1.1 Introduktion.....	1
1.2 Forskningsläge	1
1.2.1 Faktorer som påverkar lärarnas lektionsupplägg	2
1.2.1.1 Utbildning och idrottslig bakgrund	2
1.2.1.2 Lokal idrottskultur.....	3
1.2.1.3 Lokal/utrustning	3
1.2.1.4 Kursplan och skolledning.....	3
1.2.1.5 Elevinflytande	4
1.2.3 Sammanfattning forskningsläge.....	5
1.3 Syfte och frågeställningar.....	5
1.4 Analysram	6
2 Metod	8
2.1 Metod – enkät.....	8
2.1.1 Urval.....	8
2.1.2 Datainsamling.....	9
2.1.3 Procedur	9
2.2 Metod - intervju.....	9
2.2.1 Urval.....	9
2.2.2 Datainsamlingsmetod	9
2.2.3 Procedur	9
2.3 Tillförlitlighet	10
2.3.1 Enkäter	10
2.3.2 Intervjuerna	10
2.4 Bortfall	11
3 Resultat.....	11
3.1 Elevernas inställning till idrott och hälsa	11
3.1.1 Attityd.....	12
3.1.2 Deltagande.....	13
3.1.3 Innehållet på idrottslektionerna.....	13
3.2 De lokala förutsättningarna enligt lärarna.....	14
3.2.1 Utbildning och idrottslig bakgrund	14
3.2.2 Lokal idrottskultur.....	14
3.2.3 Styrdokument och ledning	15
3.2.4 Lokal/material	16
3.2.5 Elevinflytande	16
3.2.6 Analysram	17
4 Diskussion	19
4.1 Sammanfattning av arbetet.....	19
4.1.1 Elevernas inställning till ämnet idrott och hälsa	19
4.1.2 De lokala förutsättningarna enligt lärarna.....	19
4.1.3 De lokala förutsättningarnas påverkan på elevernas inställning	20
4.2 Metoddiskussion.....	20
4.3 Jämförelser med tidigare forskning.....	21
4.3.1 Utbildning och idrottslig bakgrund	21

4.3.2 Lokal idrottskultur.....	22
4.3.3 Kursplan och skolledning.....	22
4.3.4 Elevinflytande	23
4.3.5 Elevers inställning till idrott och hälsa.....	23
4.4 Diskussion analysram.....	24
4.4.1 Faktorer som, enligt lärarna, har stor påverkan.....	24
4.4.2 Övriga faktorer som påverkar enligt lärarna	24
4.4.3 Faktorer som inte påverkar enligt lärarna	26
4.4 Slutsats	28
4.5 Fortsatt forskning	28
Källförteckning.....	29

Tabell 1 – Elevernas inställning till Idrott och hälsa.....	12
Tabell 2 – Elevernas deltagande.....	13
Tabell 3 – Innehållet på idrottslektionerna.....	13
Tabell 4 – Sammanställning av intervjuerna.....	17

Bilaga 1 – Enkät till elever

Bilaga 2 – Intervjuplan

Bilaga 3 – Litteratursökning

1 Inledning

1.1 Introduktion

Skolämnet idrott och hälsa har varit ett omdiskuterat ämne den senaste tiden. Man har diskuterat ämnets status jämfört med övriga ämnen och även ämnets vara eller inte vara. Inställningen till ämnet idrott och hälsa hos eleverna är en viktig del i denna diskussion eftersom det är de som främst drabbas om det blir mindre undervisningstimmar i Idrott och hälsa. Vad har eleverna för inställning och hur kan denna påverkas?

Vi har valt att skriva om detta ämne för att i vår framtida yrkesroll kunna ge eleverna en undervisning som de tycker ger någonting och som de anser är viktig. Att veta vad som kan påverka elevernas inställning positivt är väldigt viktigt, då vi hoppas att eleverna kommer att uppskatta vårt sätt att undervisa i skolan.

Som framtida idrottslärare kan vi kanske vara med och påverka inställningen hos eleverna, genom våra lektionsupplägg. De lokala förutsättningarna för att kunna bedriva en varierad och bred idrottsundervisning kan se väldigt olika ut mellan skolorna vilket vi båda under vår VFU (verksamhetsförlagd utbildning). Vi vill med denna undersökning veta hur stor påverkan skolans lokala förutsättningar egentligen har på elevernas inställning till ämnet idrott och hälsa.

1.2 Forskningsläge

Studien kommer att bestå av en undersökning i två delar, intervjuer och enkäter. Intervjuerna sker med lärare, rörande innehållet på deras idrottsundervisning och enkätundersökningen sker med elever, angående deras inställning till ämnet. På grund av detta presenteras forskningen i två delar, först faktorer som påverkar lärarnas upplägg av idrottslektionerna och sedan elevernas inställning till ämnet Idrott och hälsa.

1.2.1 Faktorer som påverkar lärarnas lektionsupplägg

Vi ska undersökningen intervjua lärare på två olika gymnasieskolor angående innehållet på deras idrottsundervisning och anser därför att den tidigare forskningen kring faktorer som påverkar lektionsinnehållet är relevant, då det finns så många olika faktorer som kan påverka lärarens val av lektionsupplägg.

1.2.1.1 Utbildning och idrottslig bakgrund

I en artikel av Claes Annerstedt, fil. doktor, kan man läsa om en trestegsmodell som är utvecklad av Lortie, *pedagog*. Enligt denna påverkas socialisationen till idrottslärare inte bara av social bakgrund utan även av dennes idrottsliga bakgrund. Han anser att detta har ett inflytande på idrottslärarens normer och värderingar, vilka präglar idrottsundervisningen.¹

Där man också kan se att lärarnas egna erfarenheter och även lärarnas kunskaper har stor påverkan på idrottsundervisningen är i en undersökning som Yngve Carlsten, *pedagog*, har gjort. Han har studerat skillnader i idrottsämnets innehåll mellan olika skolor/lärare och även vilka faktorer som bidrar till skillnader. Han har också undersökt om skillnader i undervisningens innehåll mellan skolor/lärare inverkar på elevernas inställning till ämnet. Han skriver även att idrottslärarutbildningen är en bidragande faktor.²

Göran Patriksson, professor i pedagogik/idrottspedagogik, har skrivit en idrottspedagogisk rapport med titeln ”Idrottsledare och gymnastiklärare.” Han beskriver att man kan se en viss tendens till att elever som är idrottsintresserade och framgångsrika inom ämnet ofta söker sig till gymnastiklärarutbildningen. Han skriver att dessa duktiga elever fått mycket uppmuntran från sina idrottslärare, som i sin tur gått igenom samma process.³

¹ Claes Annerstedt, ”Idrott, lärarutbildning och professionalism”, *Svensk idrottsforskning* (1994:2), s. 27

² Yngve Carlsten, *Ämnet idrott i grundskolans årskurs 8* (Stockholm: Högskolan för lärarutbildning), s.51-52,100.

³ Göran Patriksson, *Idrottsledare och gymnastiklärare – Analyser av roller, bakgrund och attityder* (Mölnadal, 1984), s.55.

1.2.1.2 Lokal idrottskultur

Björn Sandahl, historiker, skriver i *Ett ämne för alla* att studier har visat att föreningsidrotten har stor inverkan på lektionsinnehållet och att lärare och elever som är aktiva inom idrottsföreningar tar med sig inspiration från dessa till idrotten i skolan.⁴

1.2.1.3 Lokal/utrustning

Lokala förutsättningar vid skolan tillhör, enligt Carlsten, de faktorer som har störst betydelse för innehållet i undervisningen.⁵

Sandahl skriver i *Ett ämne för alla* att undersökningar gjorda under slutet av 1900-talet och i början på 2000-talet visar att det är brist på idrottslokaler och att skolorna ofta får hyra in sig i närliggande hallar som ägs av de lokala idrottsföreningarna. Bristen av idrottshallar påverkar idrottsundervisningen och har lett till att man utövar aktiviteter som inte är så lokalkrävande. Material frågan har inte kommit i fokus vilket inte beror på att tillgången av redskap har varit bra utan att frågan gällande lokalerna har prioriterats högre men aldrig helt lösts.⁶

1.2.1.4 Kursplan och skolledning

Patriksson skriver i en artikel att nästan alla lärarna (96%) som deltog i hans studie tycker att idrottsämnet har förändrats en hel del sedan införandet av den nya kursplanen Lpf 94. De menar att ämnet har blivit mer hälsoinriktat, att målen förändrats och att teoriinslagen blivit fler. Flertalet idrottslärare har tagit till sig den nya läroplanen men anser att målen är för vaga och behöver konkretiseras. De anser också att det är bra med mer teori i utbildningen men att det finns en risk för att det tar för mycket tid från den fysiska idrottsundervisningen.⁷

Man kan även se att de lärare som ingått i Carlstens studie anser att läroplanen är en av de bidragande faktorer som påverkar idrottslärarens upplägg av innehållet på idrottslektionerna.

⁴ Björn Sandahl, *Ett ämne för alla* (Stockholm: Carlssons bokförlag, 2005), s. 270-271.

⁵ Carlsten 51-52, 100

⁶ Sandahl s.270-271.

⁷ Göran Patriksson, "Ämnet idrott och hälsa i gymnasieskolan – Elev- och lärarperspektiv", *Svensk idrottsforskning* (2002:3), s.50-51.

Denna faktor har en viss påverkan på lektionsinnehållet men det finns andra faktorer som påverkar mer.⁸

1.2.1.5 Elevinflytande

I Patrikssons studie, som vi tidigare nämnt, har lärarna på frågan om elevinflytande svarat att eleverna ofta får vara med att påverka innehållet i idrottslektionerna i form av förslag eller önskemål.⁹

Lärarna som deltog i Carlstens undersökning anser även dem att elevernas kompetens och önskemål är en faktor som till viss del styr innehållet på idrottslektionerna.¹⁰

Björn Sandahl, har skrivit artikeln ”Ett ämne för vem?” i boken *Mellan nytta och nöje*. Artikeln handlar bl.a. om hur eleverna påverkar idrottsundervisningen. De elever som är aktiva inom föreningar och klubbar på fritiden tar med sig sitt intresse till skolidrotten och trycket på läraren att ha dessa idrotter i sin undervisning blir stort.¹¹

1.2.1.6 Konklusion

Forskningen på detta område är brett och visar på att det finns många faktorer som påverkar idrottsundervisningens innehåll.

1.2.2 Elevers inställning till idrott och hälsa

Göran Patriksson har gjort en undersökning kring gymnasieelevers inställning till idrott och hälsa som genomfördes 1995-1998. Hans resultat visar på att eleverna överlag har en positiv inställning till ämnet. Patriksson undersökte också idrottsämnets status i förhållande till de teoretiska ämnena, här tyckte knappt hälften av eleverna att idrott och hälsa var lika viktigt som de andra ämnena.¹²

⁸ Carlsten, s.51-52,100.

⁹ Patriksson, 2002, s.51-52.

¹⁰ Carlsten, s.51-52,100.

¹¹ Björn Sandahl, ”Ett ämne för vem?” i *Mellan nytta och nöje*, red. Håkan Larsson och Karin Redelius, (Stockholm; Idrottshögskolan, 2004), s 64.

¹² Patriksson, 1984, s.51-52.

Yngve Carlstens studie som han har gjort kring ämnet idrott visar också på att elevernas inställning till idrott är positiv och att ämnet ses som ett av de populäraste ämnena i skolan.¹³

Karin Redelius, fil dr i pedagogik och lektor i pedagogik, skriver tillsammans med Håkan Larsson i artikel "Bäst och pest" i boken *Mellan nytta och nöje* att elever i grundskolans senare år generellt sett har en positiv syn på ämnet idrott och hälsa. De elever som tycker om ämnet gillar det därför att det är skönt att få röra på sig, få en paus från de övriga ämnena, för att de känner sig duktiga m.m. Eleverna tycker också att ämnet är minst lika viktigt som de andra ämnena.¹⁴

1.2.3 Sammanfattning forskningsläge

Samtliga studier angående faktorer som påverkar lärare visar således att det är mycket som påverkar innehållet på idrottstimmarna. De faktorer som vi hittat tas med som bakgrund för interjuerna som ska genomföras med lärarna.

De studier som vi tagit med i vår tidigare forskning om elevers inställning till ämnet Idrott och hälsa visar att eleverna till stor del är positiva till ämnet. Forskningen om elevers inställning till idrott och hälsa har vi valt för att se vad tidigare undersökningar har visat och kunna jämföra dessa med våra egna resultat som vi får fram med hjälp av enkäterna.

1.3 Syfte och frågeställningar

Syftet med vår undersökning är se om det finns ett samband mellan gymnasieelevers inställning till ämnet idrott och hälsa och skolans lokala förutsättningar för att bedriva idrottsundervisningen. För att uppfylla syftet använder vi följande frågeställningar:

- Vad har gymnasieelever för inställning till ämnet idrott och hälsa?
- Vad har skolan för lokala förutsättningar för att bedriva idrottsundervisning?
- Vilka samband finns mellan de lokala förutsättningarna elevernas inställning?

¹³ Carlsten, s.67.

¹⁴ Karin Redelius, "Bäst och Pest" i *Mellan nytta och nöje*, red. Håkan Larsson & Karin Redelius (Stockholm; Idrottshögskolan, 2004), s. 164.

1.4 Analysram

Vi har valt att använda oss av en analysram utifrån tidigare forskning. Vi har hämtat modellen från Göran Patriksson, men har sedan själva modifierat den.¹⁵ Innehållet på idrottslektionerna är satt i mitten och runt om rubriker på faktorer som påverkar innehållet på idrottslektionerna.

Samhällsfaktorer som påverkar

- *Tidigare erfarenhet* – Den idrottsliga bakgrunden som idrottsläraren har, och andra tidigare erfarenheter.
- *Lokal idrottskultur* – Om det är någon idrott som är större än de övriga i det område som skolan är belägen i.

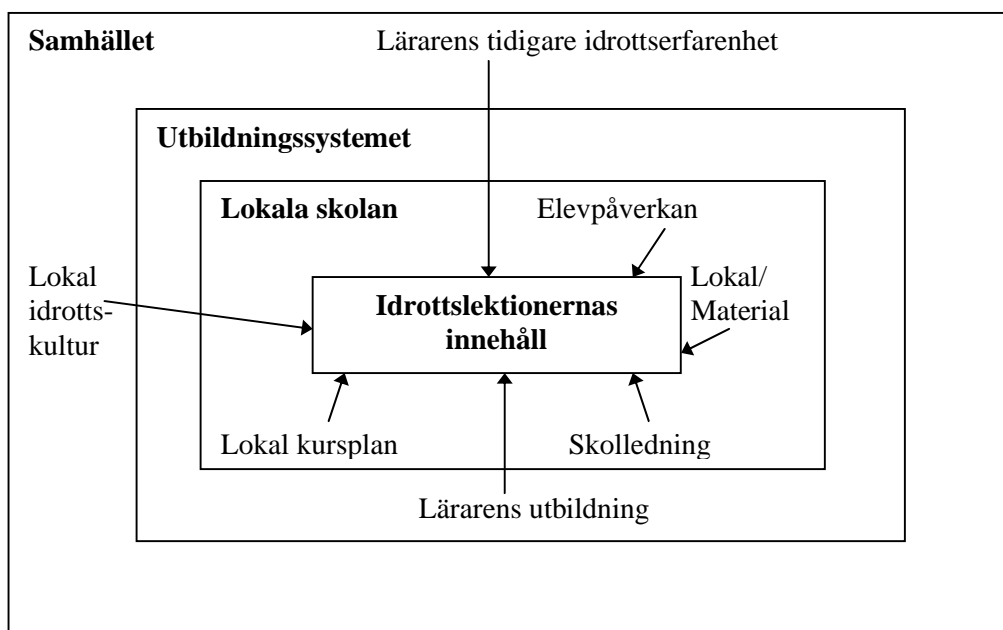
Utbildningssystemet

- *Lärarens utbildning* – På sin utbildning får man mycket med sig i bagaget, man får kanske mer tycke för vissa moment och mindre för andra. Det man får uppleva på sin utbildning sätter sin prägel på det man själv undervisar när man som färdigutbildad går ut i skolan.

Lokala skolan

- *Elevpåverkan* – Får eleverna vara med och planera? *Elevernans påverkan har betydelse i den mån som läraren använder sig av deras synpunkter.*
- *Lokal kursplan* – Om lärarna följer styrdokumentet eller inte.
- *Ledning* – Hur mycket stöd idrottslärarna får från ledningen påverkar hur mycket de kan röra sig utanför skolan och bredda sin undervisning.
- *Lokal/material* – Vilka lokaler skolan har till sitt förfogande och hur mycket material de har att tillgå påverkar idrottsundervisningen.

¹⁵ Patriksson, s. 51.

Figur 1- Faktorer som påverkar innehållet på idrottslektionerna

Vi har valt att fokusera på just dessa faktorer för att vi tror att det är de som påverkar idrottslärares lektionsinnehåll mest.

Vi tror att de olika faktorerna i vissa fall kan påverka varandra. Om man som idrottslärare varit aktiv inom någon speciell idrott, kan denna ha påverkats av den idrott som då var störst i det området. Man kan ha fått tycke för just den idrotten då det var den som var mest i fokus.

Vi tror också att den idrott som läraren själv utövat kan inverka på upplägget av lektionsinnehållet.

Den lokala idrotten kan på samma sätt som ovan även påverka elevernas val av idrotter på fritiden. När det gäller elevinflytandet så är det oftast de elever som är aktiva på fritiden som främst ger sina önskemål angående lektionsinnehållet. Detta kan bidra till att den idrott som eleverna utövar kan komma att präglade undervisningen till stor del. På detta sätt kan den lokala idrotten vara med och påverka undervisningen. Bieffekten av detta är att de elever som mest behöver idrottsundervisningen, de elever som inte rör sig på fritiden, inte får undervisningen anpassad efter sina behov.

När det gäller ledningen och tillgång på lokal och material kan man också tänka sig ett samband. Om idrottslärares har stort stöd från ledningen så kan detta resultera i att man får

mer pengar till material och att man försöker tillgodose idrottslärares behov i så stor utsträckning som möjligt.

Denna analysram kommer vi att använda för att kategorisera och analysera lärarnas svar vid intervjuerna. Vi kommer att utforma en skala för att kunna hitta skillnader och likheter mellan skolornas lokala förutsättningar.

2 Metod

Vi har valt att göra en studie som innehåller två olika metoder, intervjuer och enkäter. Intervjuer för att kunna ställa följdfrågor och få mer uttömmande svar, en undersökning som går lite mer på djupet. Enkäter för att få med ett större deltagarantal, en bredare undersökning. Intervjuerna har genomförts med idrottslärare och enkäter med elever båda grupperna är verksamma på gymnasiet. Här nedan presenteras de båda metoderna var för sig.

2.1 Elevestudie

2.1.1 Urval

Vi valde att göra undersökningen på en gymnasieskola i Mariehamn och på en gymnasieskola i Stockholm. Varför vi valt gymnasieskolan i Mariehamn beror på att en av oss gjort sin verksamhetsförlagda undervisning (Vfu) där och uppfattat att eleverna på den skolan överlag verkade vara väldigt positivt inställda till ämnet idrott och hälsa. De har även en linje på skolan där man inriktar sig mot idrott och hälsa.

Anledningen till att vi valt gymnasieskolan i Stockholm beror på att den andra av oss gjort sin vfu där och att den skolan inte har någon speciell inriktning mot idrott och hälsa. De två skolorna valdes ut på grund att de är ganska olika, vilket kan ge intressanta resultat. Det delades ut 63 enkäter till skolan i Stockholm och 39 enkäter till skolan i Mariehamn. Vi valde slumpmässigt ut de klasser där vi genomförde undersökningen.

2.1.2 Datainsamlingsmetod

Enkätundersökning var den metod som valts. Enkäterna bestod av frågeområden som berör elevernas inställning till ämnet Idrott och hälsa, enkäterna finns som bilaga 1 i slutet av uppsatsen.

2.1.3 Procedur

Det allra första vi gjorde var att utföra en pilotenkät med en gymnasieelev. Detta för att se om det fanns någon fråga som kunde missuppfattas eller om det var några andra oklarheter som behövde ändras. Sedan kontaktade vi skolorna för att bestämma en tid då vi kunde komma ut till de olika klasserna och lämna ut enkäterna. Vi åkte ut till varsin skola och delade ut enkäterna till eleverna och medverkade vid ifyllandet av dem för att kunna svara på eventuella frågor. På detta sätt kunde vi på plats se om ifyllandet gick rätt till och, om det var nödvändigt, be eleverna fylla i det som saknades.

2.2 Lärarstudie

2.2.1 Urval

Vi valde att vända oss till lärare verksamma på de skolor där enkäter delats ut till eleverna. Två lärare intervjuades på varje skola. På den svenska gymnasieskolan arbetar fyra idrottslärare och på den åländska skolan arbetar tre. Lärarna som intervjuades valde vi eftersom de undervisade i de klasser som vi delade ut enkäten till.

2.2.2 Datainsamlingsmetod

De intervjuer vi genomförde var halvstrukturerade intervjuer för att kunna ställa följdfrågor och på så sätt få så uttömmande svar som möjligt. Vi hade frågeområden som berör innehållet i undervisningen och vad som påverkar det.

2.2.3 Procedur

Vi kontaktade varsin skola och avtalade tid för intervjuerna. Intervjuerna genomfördes med varsin lärare, detta på grund av tidsbrist. Intervjuerna gjordes på skolan eftersom det är en

naturlig miljö för respondenten, vilket gjorde att denna kunde känna sig avslappnad i situationen. Vi inledde intervjuerna med att berätta att deras personuppgifter skulle behandlas konfidentiellt och gick sedan vidare till de olika frågeområdena. Vi spelade in intervjuerna på band och antecknade så gott vi kunde, med tanke på att endast en av oss kunde närvara.

2.3 Tillförlitlighet

Eftersom vi har gjort två delundersökningar kommer vi även här att presentera tillförlitligheten separat för enkäter respektive intervjuer.

2.3.1 Enkäter

Reliabiliteten i enkätdata anser vi vara relativt hög. Eftersom undersökningarna genomfördes på skilda håll så gick vi noggrant igenom hur vi skulle gå till väga, vilka instruktioner som skulle ges och hur enkäterna skulle fyllas i. Trots detta kan det ändå ha uppstått olikheter då instruktionerna gavs till eleverna vilket kan ha påverkat vår reliabilitet negativt.

Generaliserbarheten i undersökningen är låg. Resultatet kan ses som generellt på de två skolorna där vi utfört enkätstudien men inte om man ser till alla gymnasieskolor. Detta på grund av att det endast var med två skolor i vår undersökning och för att kunna generalisera resultatet krävs en större undersökningsgrupp.

Vi anser att validiteten i vårt arbete är hög, med utgångspunkt från den enkätfråge metod som valts. Enkätfrågorna utformades med noggrannhet för att så få missförstånd som möjligt skulle uppstå, och därför genomfördes även en pilotenkät innan enkäterna delades ut. De enkätfrågorna som används är utifrån syfte och frågeställningar vilket bidrar till att vi fått svar på det vi från början ville ha svar på.

2.3.2 Intervjuerna

Tillförlitligheten när det gäller våra intervjuer finner vi tämligen hög. Vi har genomfört intervjuerna var för sig. Därför diskuterades frågeområdena och upplägget för intervjuerna med varandra innan de genomfördes för att få så lika intervjuer som möjligt. Även om vi gjort detta så kan olikheter ändå ha uppstått. I och med att intervjuerna gjordes på skilda håll kan

detta leda till att man kan gå miste om kroppsspråk och andra detaljer som är lättare att upptäcka då man är två som intervjuar.

Generaliserbarheten av intervjuerna ses inte heller här som hög. Endast fyra lärare har intervjuats på två skolor, vilket är för lite för att kunna dra slutsatsen att alla lärare tycker så här.

2.4 Bortfall

Vi har inte haft några bortfall i vår undersökning. Men antalet enkäter som delats ut skiljer sig mellan de två skolorna. Detta beror på att klasserna i Mariehamn var mindre än vi från början fått veta. På grund av detta skiljer sig enkätantalet mellan skolorna med så mycket som 24 enkäter. Detta kan möjligtvis bidra till ett missvisande resultat, dock har vi i både Mariehamn och Stockholm sett tydliga trender som därmed talar för vårt resultat.

3 Resultat

Här nedan kommer vi att presentera vårt resultat. Vi har delat in resultatet efter våra frågeställningar, där vi först redogör för våra enkäter och sedan för våra intervjuer.

3.1 Elevernas inställning till idrott och hälsa

Vi har valt att presentera enkätsvaren i tre delar, först elevernas attityd till ämnet, elevernas deltagande vid idrottsundervisningen och vad eleverna tycker om innehållet på idrottsundervisningen.

3.1.1 Attityd

Här nedan i tabell 1, presenteras hur eleverna valt att svara på frågor gällande deras attityd till ämnet idrott och hälsa. Vi har valt ut de frågor som anses höra till attityd.

Tabell 1 - Andelen elever som har svarat Mycket bra, Bra när det gäller inställningen till ämnet idrott och hälsa, i procent.

Skolor	Båda	Stockholm	Mariehamn
Vad tycker du om ämnet idrott och hälsa?	92	90	95
Vad tycker du om antalet idrottstimmar?	96	95	97
Hur viktigt tycker du att ämnet idrott och hälsa är jämfört med andra ämnen?	57	43	72

Våra resultat visar att eleverna på skolorna där vi genomfört vår undersökning överlag tycker att ämnet Idrott och hälsa är roligt.

Det finns vissa små skillnader mellan Mariehamn och Stockholm på hur eleverna har svarat. Det man kan se är att eleverna på den åländska skolan är aningen mer positiva till ämnet än vad man är på den svenska skolan. Den största skillnaden kan man se på frågan gällande ämnets status jämfört med övriga ämnen. På skolan i Mariehamn tycker 72 % att ämnet är viktigare eller lika viktigt som övriga ämnen medan bara 43 % av eleverna på skolan i Stockholm tycker så. Stockholms eleverna tycker alltså att det är roligt med idrott och hälsa men inte så viktigt som de andra ämnen.

3.1.2 Deltagande

Här presenteras våra resultat på frågor gällande elevernas deltagande på idrottsundervisningen.

Tabell 2 - Andelen elever som svarat att de alltid eller oftast deltar på idrottsundervisningen och som någon gång skolkat från idrottsundervisningen, i procent.

Skolor	Båda	Stockholm	Mariehamn
Är du med på idrottslektionerna?	98	97	100
Har du någonsin skolkat från en idrottslektion?	25	24	28

Här ser man klart att den största andelen av eleverna är de som alltid eller oftast deltar på idrottsundervisningen. Ingen av eleverna har svarat att de aldrig är med. Här kan man inte utläsa några tydliga skillnader mellan de två skolorna.

3.1.3 Innehållet på idrottslektionerna

Vi frågade eleverna vad de tyckte om idrottslektionernas innehåll. Vi hade två följdfrågor där de fick svara på om de var något som de ville ha mer eller mindre av på lektionerna.

Tabell 3 – Andelen elever som har svarat positivt på frågan om idrottslektionernas innehåll, i procent.

Skolor	Båda	Stockholm	Mariehamn
Är du nöjd med idrottslektionernas innehåll?	86	83	90

Man kan tydligt se att eleverna på båda skolorna är nöjda med innehållet på idrottslektionerna. Trots detta finns det elever som har önskemål om vad de vill ha mer eller mindre av.

På frågan om det finns något som de vill ha mer av så framkommer t ex bollsporter, dans och även mer ovanliga sporter som exempelvis yoga, brottning osv. På frågan om det finns något

som de vill ha mindre av så svarade de även här bollsporter och konditionsrelaterade sporter som orientering och löpning.

3.2 De lokala förutsättningarna enligt lärarna

Vi använder här våra påverkansfaktorer från vår analysram som rubriker då vi redovisar vårt resultat från intervjuerna med lärarna.

3.2.1 Utbildning och idrottslig bakgrund

Samtliga lärare har en idrottslärarutbildning, och anser att denna påverkar lektionerna då de anser att de lärt sig mycket och fått många tips och råd. När det gäller den idrottsliga bakgrunden svarar lärarna ganska olika, då någon av lärarna tycker att den påverkar och en annan anser att den inte alls påverkar.

En lärare uttrycker sig så här om den idrottsliga bakgrunden:

”Jag tror att den påverkar, tyvärr. Det är ju så med intressen, det är omöjligt att frigöra dem. Sen planerar man ju att man ska ha så att säga allt, ett smörgåsbord. Men det syns nog ändå på mig att jag är mer eggad när vi ska spela den sporten som jag själv hållit på med.”

Som man kan se så tycker denna lärare att den idrottsliga bakgrunden påverkar, men bara till en viss del. Här berättar läraren att denne blir mer engagerad när de ska utöva den sport som han själv varit aktiv inom, men läraren menar dock att denne försöker ha en så varierad undervisning som möjligt, vilket stämmer överens med övriga lärare.

3.2.2 Lokal idrottskultur

Vi frågade lärarna om det finns någon idrott som är dominerande i kringliggande område. På skolan i Mariehamn berättar lärarna att fotboll är den sport som är störst just nu, och att den inte alls påverkar idrottsundervisningen. I området kring skolan i Stockholm nämns flera sporter som dominerande, fotboll, innebandy, simning och ishockey. Lärarna menar att dessa sporter inte har någon större påverkan på deras undervisning.

3.2.3 Styrdokument och ledning

På frågan om kursplanen påverkar deras undervisning svarade alla lärarna att de påverkas av den. Men den påverkar olika mycket och på olika sätt. En lärare anser att det är kursplanen som påverkar idrottsundervisningen mest av alla faktorer. En annan berättar att den bara påverkar till en viss mån, men att den inte alls präglar undervisningen.

Exempelvis säger en lärare: *”Kursplanen är ju vid hållen, men jag känner mig inte alls begränsad av den.”*

En annan faktor som uppkommer i samband med frågan om styrdokument, vid en av intervjuerna, är att traditionen också påverkar. Alltså att den lärare som arbetat på skolan innan har haft ett visst undervisningsupplägg som är lätt att ta efter.

Vi frågade även lärarna om de känner att de har stöd från skolledningen. Här svarade lärarna lite olika. På skolan i Stockholm upplever lärarna att ledningen har en positiv inställning till ämnet, men tycker ändå att de behöver vara mer engagerade i lärarnas arbete. På skolan i Mariefhamn känner lärarna ett mycket bra stöd och att skolledningen lyssnar på vad de har att säga och försöker tillgodose deras önskemål i så stor utsträckning som möjligt.

En av lärarna på gymnasiet i Mariefhamn säger:

”Jag känner att vi får mycket bra stöd för våra idéer gällande idrotten i skolan. I princip får vi komma med förslag på nya kurser som vi vill arrangera och sen får eleverna med sina val avgöra om kurserna blir av. Detta är något som vi får hjälp med av skolledningen.”

Här kan man tydligt se att läraren känner sig nöjd med skolledningen och deras engagemang i ämnet idrott och hälsa.

En av lärarna på gymnasiet i Stockholm uttrycker sig så här:

”Dom säger att de är positiva till ämnet men i praktiken så hinner de inte eller orkar inte komma och ta del av verksamheten så mycket som man önskar att de borde göra.[...] det börjar bli bättre och förståelsen för ämnet blir större.”

Detta citat visar på att läraren vid skolan i Stockholm inte är fullt så nöjd med skolledningen, men tycker att det börjar ske en förbättring.

3.2.4 Lokal/material

Vi frågade lärarna hur lokalerna och materialet på de olika skolorna såg ut, och om dessa påverkade deras idrottsundervisning. Båda skolorna har det gott ställt med bra lokaler och material. På skolan i Mariefhamn berättar lärarna att deras egen gymnastiksal är i dåligt skick men att det finns många lokaler i området kring skolan som de i stället kan utnyttja. På den andra skolan är lokalen väldigt bra, kanske kunde ha varit större ibland när de ska vara tre klasser i den samtidigt.

En lärare uttrycker det så här:

”Vi har bra med material. Det går ju åt mycket pengar till sådant som används mycket bl.a. bollar, hopprep, lekband m.m. Men det finns ändå så att vi kan köpa in en hel del som nu, då vi köpt in en hel klassuppsättning med skridskor.”

På skolan i Mariefhamn berättar lärarna att de ofta använder sig av speciella lokaler som tillhör den aktivitet som de har tänkt utföra. T ex en handbollshall när de ska spela handboll, stor gräsplan eller grusplan när de ska spela fotboll osv. De anser att det kan öka känslan hos eleverna. Lärarna på skolan i Stockholm berättar att det finns lokaler i anslutning till idrottshallen men att de sällan får utnyttjas av skolan.

En påverkansfaktor som lärarna också nämnde är att material och upplägg som lämnats kvar av den lärare som har arbetat där tidigare kan lätt tas i bruk.

Lärarna i Stockholm menar att lokalerna påverkar deras idrottsundervisning medan lärarna i Mariefhamn anser att de inte alls påverkar.

3.2.5 Elevinflytande

När vi tog upp frågan om elevinflytande svarade samtliga lärare att de anser att eleverna får vara med och planera lektionerna. En av lärarna menar att det var A och O med dennes idrottsundervisning. De övriga lärarna anser också att det är viktigt, men att det inte alltid går att tillgodose alla önskemål på grund av för få antal idrottstimmar och för stora klasser.

Eleverna på Åland får vara med och bestämma vilka kurser som ska bli av genom val. Se citat under styrdokument ledning.

Så här svarar en av lärarna vi i Stockholmskolan på frågan om elevinflytande;

”Ja, jag tycker det. Jag gör utvärderingar ned eleverna och då tycker jag att de svarar att det får vara med. De uppskattar mig mycket för att jag lyssnar på vad de säger och att vi har en öppen dialog”

Enligt läraren så har eleverna på skolan i Stockholm stor påverkan på innehållet på lektionerna, vilket man tydligt kan se i citatet ovanför.

3.2.6 Analysram

Vi vill använda oss av vår analysram för att jämföra denna med våra svar från intervjuerna. Vi hade från början satt upp faktorer som vi tror påverkar idrottslektionernas innehåll, och kommer här att ta upp de resultat som vi tycker är extra intressanta. (Se 1.4)

Vi har gjort en sammanställning av intervjuerna i en tabell för att på ett överskådligt sätt kunna se hur de svarat angående de olika faktorerna som påverkar idrottsundervisningen.

Tabell 4 – Sammanställning av intervjuerna

	Lärare Ma 1	Lärare Ma 2	Lärare St 1	Lärare St 2
Lokal idrottskultur	I	I	I	L
Lärarnas idrottsliga bakgrund	I	L	I	I
Kursplan	L	S	L	L
Material	I	S	S	L
Lokal	I	I	S	S
Skolledning	I	L	L	L
Elevpåverkan	S	S	S	S
Utbildning	L	S	L	S

Kategorisering:

I:	Ingen påverkan
L:	Liten påverkan
S:	Stor påverkan

I intervjuerna framkommer det att den lokala idrottskulturen, lärarnas idrottsliga bakgrund och skolledningen har en mycket låg inverkan vad gäller innehållet på idrottslektionerna. Detta tycker vi är intressant att belysa eftersom alla dessa faktorer finns med i vår analysram.

När vi pratar med lärarna kommer det också fram stora skillnader i deras åsikter angående idrottslärarens utbildning och lokalen. Båda idrottslärarna i Mariefhamn menar att lokalen inte har någon påverkan alls på lektionerna, medan lärarna i Stockholm anser att det har en stor påverkan. På frågan om idrottslärarens utbildning framkommer inte samma regionskillnad mellan Mariefhamn och Stockholm, på denna fråga svarar en lärare från varje ort att utbildningen har stor påverkan och en att den har liten.

När det gäller elevpåverkan är lärarna eniga. Samtliga anser att elevernas önskemål har en stor påverkan på innehållet på lektionerna. Det som framkommer ovan är lärarnas åsikter och detta kan ses som intressant när vi sedan jämför med elevernas svar i den avslutande diskussionsdelen.

3.3 Samband mellan de lokala förutsättningarna och elevernas inställning

Vi kommer att presentera våra enkätsvar och intervjuerna med lärarna, i form av stolpar, för att eventuellt kunna urskilja samband mellan dessa två.

- Enkätsvaren visade på att elevernas inställning till idrott och hälsa var positiv på de båda skolorna.
- Lärarna i intervjuerna menar att elevernas önskemål angående innehållet på idrottslektionerna är av stor vikt.
- Den enda tydliga skillnaden som vi kunde se mellan skolorna var på frågan om ämnets status. På den frågan tyckte 72 % av eleverna i Mariefhamn att ämnet idrott och hälsa är lika viktigt eller mer viktigt jämfört med övriga ämnen, medan bara 43 % av eleverna i Stockholm tyckte så.

- Lärarna i Stockholm anser att lokalen har en stor påverkan medan lärarna i Mariehamn anser att den inte påverkar alls.
- I Mariehamn menar lärarna att de får tillräckligt engagemang från ledningen, detta saknas av lärarna i Stockholm.

4 Diskussion

4.1 Sammanfattning av arbetet

Syftet med vår undersökning var att se om det fanns ett samband mellan gymnasieelevers inställning till ämnet idrott och hälsa och skolans lokala förutsättningar för att bedriva idrottsundervisningen.

- Vad har gymnasieelever för inställning till ämnet idrott och hälsa?
- Vad har skolan, enligt lärarna, för lokala förutsättningar för att bedriva idrottsundervisning?
- Vilka samband finns mellan de lokala förutsättningarna elevernas inställning?

4.1.1 Elevernas inställning till ämnet idrott och hälsa

Elevernas inställning till ämnet idrott och hälsa har varit positiv på de båda skolorna som vi gjort vår enkätundersökning på och de deltar oftast eller alltid på gymnastiken. Eleverna på båda skolorna är också nöjda med innehållet på lektionerna. Man kunde se en knapp skillnad mellan skolorna, då eleverna på skolan i Mariehamn är aningen mer positiva på samtliga frågor som berör attityden till ämnet. Där man kunde se en tydlig skillnad mellan skolorna var på frågan om ämnets status jämfört med övriga ämnen. Här svarade den största delen av eleverna på skolan i Mariehamn att de anser ämnet var viktigare eller lika viktigt som de andra ämnena, medan det var färre av eleverna på skolan i Stockholm som menade så.

4.1.2 De lokala förutsättningarna enligt lärarna

Vilka förutsättningar skolorna har för att bedriva undervisningen skiljer sig aningen från skola till skola på några av faktorerna som påverkar idrottsundervisningen. Vi har utgått ifrån vår analysram när vi presenterar detta (se 1.4).

- **Lärarens utbildning och tidigare idrottserfarenhet** – Samtliga lärare i vår undersökning har en idrottslärarutbildning och anser att denna påverkar deras undervisning. På frågan angående den idrottsliga bakgrundens påverkan på idrottslektionerna så fanns det vissa skillnader i lärarnas svar, då en menar att den påverkar och en annan att den inte alls påverkar.
- **Lokal idrottskultur** – Den dominerande idrotten i Mariehamn är fotboll, och i området kring skolan i Stockholm är det fotboll, simning, innebandy och ishockey. Ingen av de intervjuade lärarna tror att dessa idrotter påverkar deras idrottsundervisning.
- **Kursplan och skolledning** – Alla lärarna som vi intervjuat anser att styrdokumentet påverkar deras undervisning, men i olika grad. Skolledningen har ingen större påverkan på undervisning på någon av skolorna, men på skolan i Mariehamn finns ett större engagemang i idrottslärarnas arbete.
- **Lokal och material** – Båda skolorna har det gott ställt med lokaler och material. Lärarna i Stockholm tycker att lokalerna påverkar deras undervisning mycket, medan lärarna i Mariehamn anser att det inte alls påverkar.
- **Elevpåverkan** – Samtliga lärare känner att eleverna har ett stort inflytande på idrottslektionerna.

4.1.3 Sambanden mellan de lokala förutsättningarnas och elevernas inställning

Vi har funnit två samband mellan de lokala förutsättningarna och elevernas inställning till ämnet idrott och hälsa. Det första sambandet kan man se mellan goda lokala förutsättningar och positiv inställning hos eleverna. Det andra sambandet som vi konstaterat är mellan skolledningen och ämnets status bland eleverna. Om skolledningen har ett stort engagemang i idrottsämnet så kan det bidra till att ämnets status bland eleverna höjs.

4.2 Metoddiskussion

Vi valde att genomföra två metoder, enkäter och intervjuer vilka vi anser har varit bra metoder för vår undersökning. Anledningen till att vi valde två metoder var att vi ville ha en kvantitativ undersökning bland eleverna och en mer kvalitativ med lärarna, för att kunna ställa

följdfrågor. Metoderna fungerade bra ihop eftersom vi kunde koppla ihop lärarna med deras elever och på så sätt eventuellt kunna se intressanta samband.

Ett problem som dök upp på vägen var att vi fick lite tidsbrist då vi skulle genomföra enkäterna och intervjuerna. Vi hade för ont om tid för att båda kunna medverka vid alla intervjuer och vid ifyllandet av alla enkäter. Detta problem löste vi genom att genomföra alla undersökningar enskilt. På grund av detta så kan olikheter ha uppstått vid undersökningarna. Men eftersom vi innan undersökningarna gick igenom hur vi skulle gå tillväga så tycker vi inte att detta ska ha inverkat allt för mycket på vårt resultat.

Ytterligare ett problem som uppstod var att vi inte fick in det antal enkäter vi hoppats på. På skolan i Mariehamn fick vi endast in 39 enkäter medan vi på Stockholmskolan fick in 63 st. Detta kan ha bidragit till resultatet kan vara aningen snedvridet då vi inte vet hur de resterande eleverna hade svarat.

Vid intervjuerna kan frågorna om de lokala förutsättningarna ha misstolkats av lärarna. När vi frågade lärarna om vilka faktorer som påverkade deras idrottsundervisning så har vi nu i efterhand fått känslan av att de uppfattade frågan som att vi ville ha fram vad som påverkade deras idrottsundervisning negativt. Konsekvensen av detta kan vara att lärarna svarat att vissa faktorer inte påverkar för att de endast påverkar positivt. Detta kan ha konsekvenser i vårt arbete eftersom den positiva påverkan inte kommer fram. Kanske är det mest positiva som överväger i verkligheten och är det som har mest inverkan på eleverna. Då har vi gått miste om en stor del av de lokala förutsättningarnas påverkan.

4.3 Jämförelser med tidigare forskning

Vi har både hittat likheter och skillnader mellan den tidigare forskningen och våra resultat. Här kommer vi att presentera dessa under rubrikerna som vi använt oss tidigare under arbetet.

4.3.1 Utbildning och idrottslig bakgrund

Den tidigare forskning som finns huruvida idrottslärares idrottsliga bakgrund påverkar dennes undervisning visar att bakgrunden präglar idrottsundervisningen.¹⁶ Det vi har fått fram

¹⁶ Lortie

utifrån våra intervjuer visar på att den idrottsliga bakgrunden enligt lärarna inte har så stor påverkan utan att de istället försöker bedriva en så varierad undervisning som möjligt. Denna skillnad tror vi kan bero på att mycket har hänt inom idrottsämnet sedan 1975 då den tidigare studien genomfördes. Den tidigare forskningen är hämtad från USA som kanske har en annan syn på idrottsämnet, vilket också kan ha bidragit till denna skillnad.

Tidigare forskning om hur lärarens utbildning påverkar idrottsundervisningen visar att idrottslärarutbildningen påverkar lektionsinnehållet.¹⁷ Detta kan vi styrka utifrån våra resultat där samtliga lärare anser att utbildningen påverkar deras idrottsundervisning. Vi tror att denna likhet kan bero på att man tar med sig det man har lärt sig på utbildningen ut i arbetslivet och just när det gäller idrottslärare så får man många uppslag och idéer som man kan använda sig i skolan.

4.3.2 Lokal idrottskultur

Vi kan se skillnader mellan den tidigare forskning som vi hittat inom detta och vårt egna resultat. Tidigare forskning visar på att föreningsidrotten har stor inverkan på lektionsinnehållet och att lärare som är aktiva inom idrottsföreningar tar med sin inspiration till skolidrotten.¹⁸ Vårt resultat visar dock att den lokala idrottskulturen inte har någon påverkan på lektionsinnehållet. Detta tror vi kan bero på att de lärare som vi har intervjuat har ett mål med idrottsundervisningen som går ut på att ha en så varierad undervisning som möjligt.

4.3.3 Kursplan och skolledning

Enligt den tidigare forskning som vi har funnit angående styrdokumentens påverkan på idrottsundervisningen så tycker lärarna att kurs- och läroplaner har en påverkan på ämnet idrott och hälsa.^{19 20} Lärarna i vår undersökning har åsikter som är av samma karaktär som den tidigare forskningen visat. Vi anser att denna likhet kan bero på att lärarna känner en

¹⁷ Carlsten, s.51-52, 100.

¹⁸ Sandahl, s.270-271.

¹⁹ Patriksson, s.50-51.

²⁰ Carlsten, s. 51-52, 100.

skyldighet att följa styrdokumentet, åtminstone till en viss del, så att de på så sätt kan vara säkra på att eleverna inte försummas.

Det har visat sig att de lärare som vi har intervjuat tycker att skolledningens attityd till ämnet har en viss påverkan på ämnet, men den ses som liten. Vi tror att detta kan ha sin grund i att lärarna, som vi nämnde tidigare, kan ha missuppfattat vår fråga om påverkan. Eftersom lärarna på skolan i Mariehamn tycker att skolledningen har en positiv attityd och ett stort engagemang i ämnet så tycker de inte att detta påverkar deras undervisning. Detta på grund av att det kanske påverkar positivt, och att lärarna kan bedriva den undervisning de önskar.

4.3.4 Elevinflytande

I all den tidigare forskning som vi hittat om elevernas påverkan på lektionerna så tycker lärarna att eleverna har ett stort inflytande på idrottsundervisningen.^{21 22 23} Även våra resultat visar att eleverna har stor påverkan, då lärarna anser att detta är centralt i deras undervisning. Anledningen till att eleverna har en så viktig roll i upplägget av lektionerna kan bero på att det är en av de saker som nämns i läroplanen. Det kan också bero på att man som lärare vill att eleverna ska vara så delaktiga i undervisningen som möjligt för att på så sätt motivera eleverna.

4.3.5 Elevers inställning till idrott och hälsa

Tidigare forskning visar på att eleverna överlag har en positiv inställning till idrott och hälsa. Eleverna tycker att ämnet är viktigt, och att det är ett av de populäraste ämnena i skolan.^{24 25 26} Eleverna i vår studie har en positiv inställning till ämnet, men när det gäller ämnets status ser det annorlunda ut. Störst delen av eleverna på skolan i Mariehamn tycker att ämnet är lika viktigt eller mer viktigt jämfört med övriga ämnen, medan bara en liten del av eleverna på skolan i Stockholm tycker så. En anledning till att ämnet är populärt kan vara att de får ett avbrott från de teoretiska ämnena där upplägget av undervisningen ofta ser likadant ut. Vi tror att en av orsakerna till att idrotten behövs är för att eleverna ska få ny energi till de övriga ämnena.

²¹ Patriksson, s.51.

²² Carlsten, s.51-52,100.

²³ Sandahl, 2004, s.64.

²⁴ Patriksson, s.51-52.

²⁵ Carlsten, s.67.

²⁶ Redelius, Larsson, s.164.

4.4 Diskussion analysram

Här kommer vi att diskutera kring de likheter och skillnader som vi funnit mellan vår analysram och lärarintervjuerna samt att tolka dessa. Vi presenterar faktorerna utefter lärarnas svar på i vilken grad dessa påverkar.

4.4.1 Faktorer som, enligt lärarna, har stor påverkan

- **Elevinflytande** – På den här punkten anser samtliga lärare att eleverna har en stor påverkan på deras idrottslektioner, vilket undertecknade också trodde. Detta tror vi är väldigt viktigt för att eleverna ska känna sig motiverade, vilket man också kan se på enkätsvaren där det visar sig att eleverna har en positiv inställning till ämnet. En anledning till att lärarna låter eleverna vara med och tycka till kan vara att detta är på gymnasienivå och eleverna då bör ta mer ansvar. Det har uppkommit många nya trender inom träning och det kan vara svårt som idrottslärare att hänga med i alla dessa förändringar. Därför tror vi att de ofta tar hjälp av eleverna för att få tips och inspiration till lektionsinnehållet.
- **Material** – Denna faktor har en ganska stor påverkan enligt lärarna. En av lärarna tycker dock att den inte har någon påverkan alls. Material, som en faktor som påverkar idrottsundervisningen, såg vi som betydande. Lärarna verkar i stort sett anse detsamma. Våra tankar kring denna faktor stämmer alltså överens med lärarnas tycke. Detta tror vi kan bero på att samtliga lärare strävar efter en bred och varierad idrottsundervisning, vilket bidrar till att material är nödvändigt. Om det finns nytt och fräscht material, så kan man som idrottslärare känna sig mer motiverad att använda sig av det. Lärarna som vi intervjuar tycker alla att de har bra material på skolan vilket leder till att de anser att det inte påverkar deras undervisning speciellt mycket.

4.4.2 Övriga faktorer som påverkar enligt lärarna

- **Lokal kursplan** – Lärarna tycker att kursplanen påverkar, men bara till en viss del. Vi hade med denna faktor i vår analysram för att vi trodde att den har en stor påverkan. Trots detta verkar dessa stämma överens. Vi tror att kursplanen kan kännas som en

självklar påverkansfaktor, vilket lärarna också kan tycka. Detta kan ha gjort att lärarna svarat att den inte påverkar så mycket. Eftersom kursplanen är en del av ämnet så tror vi att den alltid kommer vara en påverkansfaktor.

- Lärarens utbildning – Alla lärare tycker att denna faktor påverkar men i olika grad vilket stämmer överens med vår analysram. Det finns mycket att ta med sig i bagaget när man tagit examen och ska ut i arbetslivet. Man får med sig idéer, uppslag och även en del annat som lärarna inte har nämnt. Främst när det gäller värderingar och annat som kan påverka ens lärarroll. Vi tror att man blir mer påverkad under sin utbildning än vad lärarna som vi intervjuat har tagit upp, men att det ligger djupare än bara idéer till idrottslektioner osv. vilket kanske gör att man inte tänker på det.
- Skolledning – När det gäller skolledningens påverkan är inte alla lärare riktigt överens, då en av lärarna tycker att skolledningen inte alls påverkar dennes undervisning och övriga anser att den har en liten påverkan. Detta stämmer överens med vad vi trodde innan eftersom vi också trodde att det skulle ha en liten påverkan. När det gäller lärarna på skolan i Mariehamn så anser de att skolledningen endast påverkar lite, eller inte alls. Detta tror vi kan bero på att lärarna uppfattat frågan som att vi vill veta om det påverkar negativt. Lärarna i Mariehamn tyckte nämligen att stödet och engagemanget från skolledningen var stort, vilket gör att den inte påverkar negativt.

Om ledningen är positiv till ämnet och satsar tid och pengar på det så finns det många förutsättningar att kunna bedriva en bra undervisning. Det skapas en positiv attityd på skolan som bidrar till att både lärare och elever blir påverkade och ämnet får en större status på skolan. Man kan också se ett samband mellan elevernas attityd till ämnets status jämfört med andra ämnen och skolledningens engagemang. På skolan i Mariehamn känner man ett bra stöd från skolledningen och eleverna tycker att ämnet är lika viktigt eller viktigare än de övriga ämnena. Medan skolan i Stockholm inte har fullt lika bra stöd från skolledningen och eleverna tycker inte att ämnet är så viktigt jämfört med de andra ämnena.

- Lokaler – Lokalernas påverkan ses som stor enligt lärarna på skolan i Stockholm, medan lärarna i Mariehamn inte tycker att de påverkar alls. Därför stämmer inte våra tankar riktigt överens med vad alla lärarna tycker. Men vi ser ändå att vi vill ha kvar denna som en påverkansfaktor. Båda skolorna verkar ha tillgång till bra lokaler vilket vi tror kan göra att de även här har svarat på om detta påverkar negativt. Skillnaden vi kan se mellan skolorna är att skolan i Mariehamn har tillgång till flera olika anläggningar medan skolan i Stockholm känner sig mer begränsade då de ofta bara har tillgång till sin gymnastiksal. Detta tror vi kan vara en av anledningarna till att de svarat så olika på denna fråga.

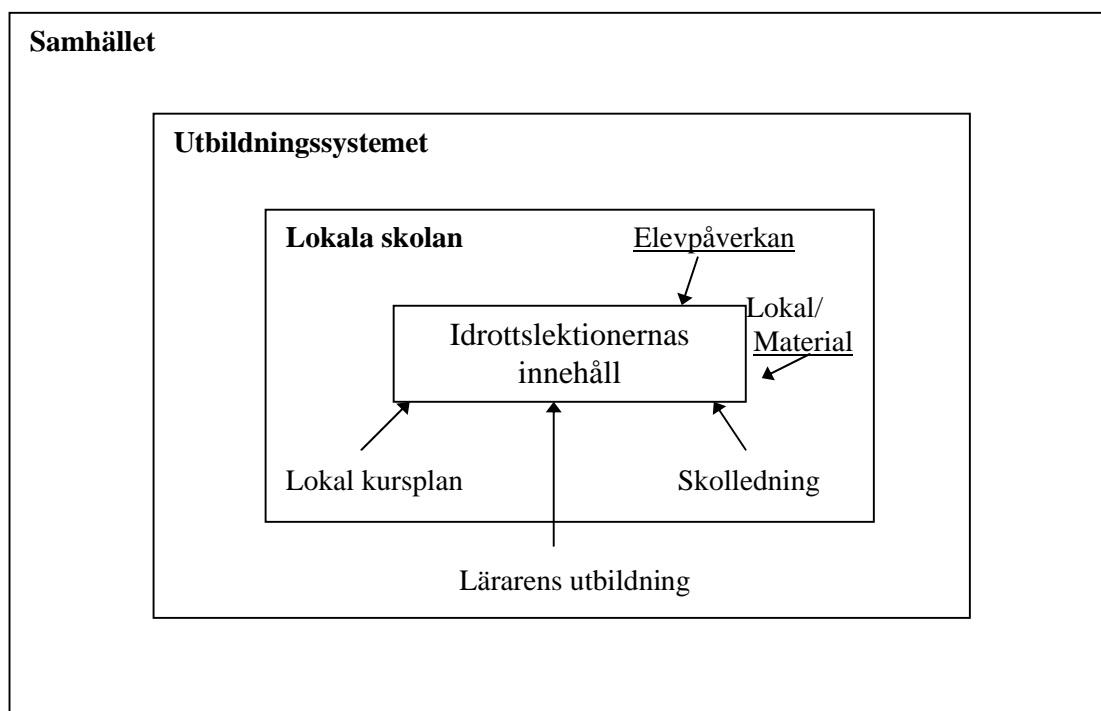
4.4.3 Faktorer som inte påverkar enligt lärarna

- Lokal idrottskultur – Enligt lärarna har denna faktor ingen direkt påverkan. En av lärarna anser att den har en liten påverkan, men övriga lärare tycker inte att den påverkar överhuvudtaget. Detta stämmer alltså inte överens med vår analysram. Vi tror att lärarna inte har tänkt på att elevernas önskemål gällande lektionsinnehållet kan speglas av den idrott som de själva utövar vilket också kan vara den idrott som är dominerande i samhället. På så sätt är detta en påverkansfaktor som inte skall glömmas bort.
- Idrottslig bakgrund - Den idrottsliga bakgrunden har, enligt lärarna, ingen påverkan på deras idrottsundervisning. Här är det också endast en av lärarna som anser att den har en liten påverkan, medan de andra svarat att den inte alls påverkar. I vår analysram tog vi upp denna som en faktor vi trodde påverkade idrottsundervisningen. Vi tror att den idrottsliga bakgrunden kanske inte påverkar själva innehållet på lektionerna dock tror vi att den kan påverka dig som lärare när det gäller exempelvis ledarstil. Man kan tänka sig att man får en viss fostran i den idrott man är aktiv inom, som t.ex. att det kan finnas skillnader i om du varit lagidrottare eller individuell idrottare.

Under våra intervjuer frågade vi lärarna om det var något utöver de faktorer som vi ansåg påverkade undervisningen som de tyckte var betydande. En av lärarna tyckte att vi även skulle tänka på den tradition som finns på skolan. Med tradition menar läraren exempelvis det upplägg som läraren som arbetat där innan haft, det kan lätt bli att man följer i dennes fotspår.

Vi tror att detta mycket väl kan stämma, speciellt om man kommer till en skola som nyexaminerad lärare och inte har så mycket egen erfarenhet. Trots detta har vi valt att inte ta med denna faktor i vår nya modell då denna inte uppkom hos fler av lärarna.

Här nedan har vi anpassat analysram utefter lärarnas svar på intervjuerna. Denna modell är endast utvecklad efter vad lärarna tycker och inte vad vi själva diskuterat. Vi har valt att stryka under de faktorer som lärarna anser har en stor påverkan och tagit bort de faktorer som enligt dem inte påverkar.

Figur 2- Analysram, anpassad efter svaren på vår undersökning

4.4 Slutsats

De slutsatser undertecknade kan dra utifrån resultatet är att eleverna, överlag, har en positiv inställning till ämnet idrott och hälsa och att det finns samband mellan elevers inställning och de lokala förutsättningarna. Ett samband som man kan se är att goda lokala förutsättningar skapar en positiv inställning hos eleverna. Ett annat samband som vi funnit är att om skolledningen är positiva till ämnet så höjs ämnets status hos eleverna. Det tredje sambandet är att elevernas inställning till ämnet idrott och hälsa kan påverkas av hur mycket inflytande de har på lektionerna. Dessa resultat kan dock inte generaliseras eftersom undersökningarna endast är utförda vid två skolor. Vi anser ändå att resultaten är intressanta och kan vara en inledning till mer omfattande studier.

4.5 Fortsatt forskning

Studien har visat på några samband mellan elevernas inställning till ämnet idrott och hälsa och några av de faktorer som påverkar lektionsinnehållet. Det finns en aspekt som i denna undersökning inte har tagits i beaktande. Vi tänker då främst på vad eleverna tror kan förbättra deras inställning till ämnet. För att få en djupare inblick i detta skulle det kunna vara aktuellt att först genomföra enkäter med eleverna och sedan plocka ut de elever som man tycker har intressanta åsikter och intervjua dessa. Detta hade varit intressant att undersöka, och sedan analysera detta mot övriga resultat som vi kommit fram till.

Ett av de samband som uppdagades i vår studie var mellan skolledningen och ämnets status hos eleverna. Detta samband är väldigt intressant. Skolledningens engagemang i idrottsämnet anser vi är betydande för att ämnet ska ses som lika viktigt som övriga ämnen. Det vore intressant att undersöka detta ytterligare, t ex göra undersökningen på flera skolor där man gräver lite djupare i skolledningens attityd till ämnet och även göra en enkätstudie på eleverna på dessa skolor.

Källförteckning

Otryckta källor

Enkäter

Muntliga källor

I författarnas ägo

Bandupptagning

Intervju 24/3 2006 med lärare 1

Intervju 24/3 2006 med lärare 2

Intervju 27/3 2006 med lärare 3

Intervju 28/3 2006 med lärare 4

Tryckta källor

Annerstedt Claes, "Idrott, lärarutbildning och professionalism", *Svensk idrottsforskning* (1994:2)

Carlsten Yngve, *Ämnet idrott i grundskolans årskurs 8* (Stockholm: Högskolan för lärarutbildning, 1989)

Lortie D. *School teacher: A sociological study*. (Chicago: University of Chicago Press, 1975)

Patriksson Göran, "Ämnet idrott och hälsa i gymnasieskolan – Elev- och lärarperspektiv", *Svensk idrottsforskning* (2002:3)

Patriksson Göran, *Idrottsledare och gymnastiklärare – Analyser av roller, bakgrund och attityder*. (Göteborg: Göteborgs Universitet, 1984)

Redelius Karin, "Bäst och Pest", i *Mellan nytta och nöje*, red. Håkan Larsson & Karin Redelius (Stockholm: Idrottshögskolan, 2004)

Sandahl Björn, *Ett ämne för alla* (Stockholm: Carlssons bokförlag, 2005)

Sandahl Björn, "Ett ämne för vem?", i *Mellan nytta och nöje*, red. Håkan Larsson och Karin Redelius, (Stockholm: Idrottshögskolan, 2004)

Enkät – Gymnasieelevers inställning till ämnet Idrott och Hälsa

1) Kön: Kvinna Man

2) Ålder: _____

3) Vad tycker du om ämnet idrott och hälsa?

Mycket bra

Bra

Mindre bra

Dåligt

Kommentarer: _____

4) Vad tycker du om antalet idrottstimmar?

För få

Lagom

För mycket

Kommentarer: _____

5) Hur viktigt tycker du att ämnet idrott och hälsa är jämfört med övriga ämnen?

Mer viktigt

Lika viktigt

Mindre viktigt

Kommentarer: _____

6) Är du nöjd med idrottslektionernas innehåll?

Ja, i hög grad

Ganska nöjd

Inte speciellt nöjd

Inte alls nöjd

Kommentarer: _____

7) Finns det någonting på idrottslektionerna som du skulle vilja ha mer av? _____

Ja Nej

Om ja, vad? _____

8) Finns det någonting på idrottslektionerna som du skulle vilja ha mindre av? _____

Ja Nej

Om ja, vad? _____

9) Är du med på idrottslektionerna?

Alltid

Oftast

Ibland

Sällan

Aldrig

Kommentarer: _____

10) Har du någonsin skolkat från en idrottslektion?

Ja Nej

Om ja, varför? _____

Tack för din medverkan!

Intervjufrågor till lärarna

Vad är det som styr ditt upplägg av innehållet på dina lektioner?

Vad har du för utbildning?

Har eleverna mycket inflytande på undervisningen?

Vad har du för idrottslig bakgrund?

Har den påverkat ditt yrkesval och ditt sätt att undervisa?

Finns det någon idrott som är dominerande här i närliggande samhället?

Har ni idrottslärare bra lokaler för att kunna bedriva en bra idrottsundervisning?

Har ni bra materiel? Är det viktigt?

Frågeställningar:

- Vad har gymnasieelever för inställning till ämnet idrott och hälsa?
- Vad har skolan för lokala förutsättningar för att bedriva idrottsundervisning?
- Påverkar de lokala förutsättningarna elevernas inställning?

VAD?

Vilka ämnesord har du sökt på?

Ämnesord	Synonymer
<i>Inställning, idrott och hälsa, elevers inställning, styrdokument, skillnader, Göran Patriksson, Yngve Carlsten</i>	

VARFÖR?

Varför har du valt just dessa ämnesord?

Vi har valt dessa ord för att de speglar det ämne som vi skrivit om. Vi har valt att inrikta oss på ord som har någonting att göra med faktorerna i vår analysram, och elevers inställning till idrott och hälsa.

HUR?

Hur har du sökt i de olika databaserna?

Databas	Söksträng	Antal träffar	Antal relevanta träffar
<i>Gih:s bibliotekskatalog</i>	Inställning till idrott och hälsa	16	1
	Elevers inställning	8	1
	Göran Patriksson	56	2
	Yngve Carlsten	2	1

KOMMENTARER:

Vi har inte haft svårt att hitta material, men vi har tagit många fotnotter från Björn Sandahls bok "Ett ämne för alla", som vi har tittat närmare på.